

<https://doi.org/10.26565/2074-8922-2026-86-13>

УДК (UDC): 378.147

Н. В. КОРОЛЬОВА¹, к.пед.н., доцент,
доцент кафедри педагогіки, методики та менеджменту освіти
e-mail: nataliakorolova@karazin.ua, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1977-9002>

П. М. ІГНАТЕНКО¹,
аспірант кафедри педагогіки, методики та менеджменту освіти
e-mail: oblsportkarate@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-4380-8029>

¹Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
майдан Свободи, 4, м. Харків, 61022, Україна

СОЦІАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ВИШУ ТА ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ: ЦІЛІ, НАПРЯМИ, ФОРМИ, МЕТОДИ

Мета. Визначити цілі, напрями, форми та методи соціального партнерства професійно-педагогічного ЗВО та закладу професійної освіти.

Методи. Аналіз вітчизняних та зарубіжних публікацій з теми дослідження; вивчення існуючого досвіду соціального партнерства; виявлення цілей, напрямів, форм та методів соціального партнерства між професійно-педагогічним ЗВО та закладом професійної освіти; узагальнення та синтез здобутих аналітичних даних.

Результати. Основними цілями соціального партнерства при підготовці фахівців у системі професійної освіти були визначені: спільна розробка соціально-економічної та трудової політики; перспективне планування розвитку трудових ресурсів; оцінювання результатів професійної підготовки; організація спільних заходів. Партнерство між закладами професійної освіти та професійно-педагогічним ЗВО може бути реалізоване за такими напрямками: 1) освітня та методична робота; 2) наукова та методична підтримка освітніх програм; 3) допомога професорсько-викладацького складу; 4) професійна орієнтація. Формами партнерської взаємодії можуть бути: організація різного виду практик та стажувань на підприємствах; залучення роботодавців до розробки освітніх програм, окремих модулів, програм різноманітних практик, узгодження контрольно-оцінювального інструментарію; організація екскурсій на підприємства та фірми; участь роботодавців в оцінці якості підготовки випускників закладів профосвіти тощо. Методами здійснення соціального партнерства професійно-педагогічного ЗВО та закладу професійної освіти є: укладання договорів про співпрацю; спільні робочі групи з коригування навчальних планів; планові регулярні зустрічі з метою вдосконалення навчального процесу; моніторинг якості підготовки випускників.

Висновки. Соціальне партнерство в освіті – це тип спільно організованої діяльності самостійних і незалежних суб'єктів освітнього процесу, який характеризується їхніми спільними цілями та цінностями, добровільністю відносин, а також визнанням відповідальності сторін за результат їхньої взаємної співпраці. У професійно-педагогічній освіті воно орієнтоване на узгодження дій сторін-учасників в інтересах освіти та розвитку майбутніх педагогів професійного навчання.

Перспективою подальших досліджень соціального партнерства між професійно-педагогічним ЗВО та закладом професійної освіти вбачається виявлення організаційно-педагогічних умов такого партнерства та розробка комплексу критеріїв його ефективності.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: соціальне партнерство, професійно-педагогічний ЗВО, заклад професійної освіти, цілі, напрями, форми та методи соціального партнерства.

Як цитувати: Корольова Н. В., Ігнатенко П. М. Соціальне партнерство професійно-педагогічного вишу та закладу професійної освіти: цілі, напрями, форми, методи. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. 2026. Вип. 86. С. 167-178. <https://doi.org/10.26565/2074-8922-2026-86-13>

In cites: Korolova N. V., Ignatenko P. M. (2026). Social partnership between a professional pedagogical university and a vocational education institution: goals, focus areas, forms, and methods. *Problems of Engineering Pedagogic Education*, (86), 167-178. <https://doi.org/10.26565/2074-8922-2026-86-13> (in Ukrainian)

© Корольова Н. В., Ігнатенко П. М., 2026

[Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Вступ

Постановка проблеми в загальному вигляді. Соціальний та науково-технічний прогрес перед закладами професійної освіти ставить завдання щодо створення системи для професійного становлення фахівців, яка націлена на задоволення їхніх потреб у загальному, професійному, культурному та моральному розвитку. Ці фахівці повинні мати високий рівень загальної технічної та професійної підготовки, а також користуватися попитом на існуючому ринку праці.

Інновації, що впливають на цілісні педагогічні системи та процеси професійної освіти, передбачають реалізацію такої настанови, що загальна технічна підготовка є основою для професійної підготовки та повноцінної інженерно-технічної освіти, включаючи спеціальності професійно-педагогічного профілю. Поліпшення професійної освіти в епоху ринкової економіки повинно враховувати соціальні функції закладів професійної освіти. Сьогодні зміни, що відбуваються в номенклатурі та змісті професій і спеціальностей, виявляються затребуваними ринком швидше, ніж ті, що передбачені державними стандартами. Тому зміцнення наукового, технічного та професійно-технологічного підґрунтя закладів освіти, а також посилення загальнотехнічної та професійної підготовки можливі лише на принципах інтеграції. Ця інтеграція об'єднує всі види підготовки фахівців на основі міжпредметних зв'язків. Вона стає можливою в рамках соціального партнерства між навчальними закладами та промисловими підприємствами. На цій основі нові педагогічні технології можуть бути ефективно використані, що дозволяє надавати всебічну наукову та методологічну підтримку при навчанні компетентних і конкурентоспроможних кваліфікованих фахівців. Це вимагає створення педагогічних умов соціального партнерства, які передбачають визначення підприємствами видів та тривалості професійної підготовки, забезпечують навчальний процес необхідною виробничою базою та своїми фахівцями в інтересах реалізації цих нових педагогічних технологій.

У цьому зв'язку заклади професійної освіти стикаються з необхідністю зміни підходу до організації навчання майбутніх фахівців та своєї діяльності, що зумовлюється потребою в активній співпраці із соціальними партнерами для задоволення вимог сучасного ринку праці та освітніх послуг.

Педагогічна наука приділила належну увагу теоретичному та прикладному дослідженню, а також науковій підтримці системи безперервної та багаторівневої освіти. Детально розглянуто різні аспекти співпраці із соціальними партнерами у сфері підготовки затребуваних фахівців, обґрунтовано типологію закладів освіти, необхідних для цього, вивчено широке коло питань професійної підготовки висококваліфікованих фахівців.

При цьому необхідно зазначити, що наукова підтримка безперервного багаторівневого навчання фахівця та інноваційних процесів, що відбуваються в ньому, ще не була здійснена повною мірою. Це стало можливим в силу перманентних якісних змін, нестабільності нових освітніх структур та недостатньої розробки соціопедагогічних та організаційних механізмів для функціонування закладів професійної освіти в умовах соціального партнерства.

Цілі, завдання, теоретична сутність та практична ефективність професійної підготовки на основі міждисциплінарних зв'язків у процесі безперервного багаторівневого навчання фахівців не були достатньо досліджені. Також були недостатньо досліджені педагогічні системи їх підготовки та технології професійного навчання в умовах соціального партнерства між закладами професійної освіти, виробництвом та ринком.

Ці недоліки зумовлені *протиріччями* в діяльності закладів професійної освіти між:

– об'єктивною необхідністю посилення інтенсивності професійної підготовки фахівців та недостатнім створенням для цього процесу педагогічно ефективних і виробничих умов у соціальному середовищі ринкової економіки країни;

–підвищенням вимог суспільства та виробництва до якості підготовки педагогів професійного навчання та відсутністю їхньої готовності до соціального партнерства, яке включає спільні заходи закладів професійної освіти та виробництва в системі безперервної багаторівневої професійної підготовки;

–усталеною системою професійно-педагогічної освіти в інженерно-педагогічному ЗВО та потребою розробити методи для її трансформації в умовах соціального партнерства між закладами освіти та виробництвом, що враховують ринкові відносини.

Таким чином, актуальність дослідження зумовлена потребою розвивати готовність педагогів професійного навчання до роботи в умовах соціального партнерства між закладами освіти, виробництвом та ринком, включаючи вивчення перспективних напрямів і форм ефективної взаємодії.

Відповідно, проблема дослідження полягає в невідповідності між ступенем готовності педагогів професійного навчання та сучасними вимогами ринку праці, що враховують соціальне

партнерство між закладами професійної освіти та виробництвом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальні питання соціального партнерства вивчали такі вітчизняні і зарубіжні науковці, як: Капустін В. [3], Кобзар Н. [5], Лаухіна Л. [5], Рабіч О. [5], Скачедуб С. [5], Харченко Н. [12], Anheier Н. [17], Ismailov S. [14], Küsters Н. [16], Moulton L. [17]. Проблематику соціального партнерства в галузі освіти взагалі досліджували Апрелева І. [1], Келембет Л. [4], Огієнко О. [6], Оніщенко С. [7], Тадеуш О. [11], Фляк О. [4], Berezovska L. [19], Durmanov A. [19], Parashchenko L. [19], Protas O. [19], Tkachenko S. [19]. Розглядали соціальне партнерство в професійній освіті такі вчені, як: Сидорук І. [9], Стойчик Т. [10], Царьова Є. [13], Billett S. [18], Homeniuk D. [15], Kulalaieva N. [15], Seddon T. [18]. Соціальне партнерство при підготовці педагогів вивчали Вовк М. [8], Гресь Л. [2], Ігнатенко П. [2], Семенов О. [8].

Мета статті. Визначити цілі, напрями, форми та методи соціального партнерства професійно-педагогічного ЗВО та закладу професійної освіти.

Методика

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є соціальне партнерство професійно-педагогічного ЗВО та закладу професійної освіти. Предметом дослідження є його складові: цілі, напрями, форми та методи такого партнерства.

Умови експериментів. Стаття носить суто теоретичний характер, тому експериментальна робота у її загальноприйнятому виді не проводилася.

Аналітичні методи. Підготовка статті

Результати досліджень

Соціальне партнерство – це іманентний аспект функціонування соціальних інститутів. У загальному вигляді – це система відносин, націлених на координування, захист та врахування інтересів усіх сторін, що беруть участь у соціальному партнерстві. Наразі склалася обґрунтована та широка міждисциплінарна система наукових досліджень, яка надає можливість вивчення різних аспектів цього явища. При цьому враховується та обставина, що соціальне партнерство є

стала можливою завдяки таким методам наукового дослідження: аналіз вітчизняних та зарубіжних публікацій з теми дослідження; вивчення існуючого досвіду соціального партнерства; виявлення цілей, напрямів, форм та методів соціального партнерства між професійно-педагогічним ЗВО та закладом професійної освіти; узагальнення та синтез здобутих аналітичних даних.

спеціальною формою організації соціотрудових відносин, а також воно є унікальною технологією для встановлення ефективних взаємин між різними соціальними інститутами. У широкому сенсі в гуманітарному знанні соціальне партнерство розглядається як співпраця різних соціальних груп та інститутів, у якій кожна сторона має свій інтерес.

У системі освіти соціальне партнерство розглядається як перспективний тип зв'язків з іншими

соціальними інститутами в соціотрудовій сфері, що характеризується доброю волею, взаємною вигодою, поступками, підтримкою, відповідальністю та толерантністю. Іншими словами, йдеться про розвиток нової технології співпраці, що відображає потреби соціальних спільнот та інститутів, а також забезпечує новий зміст, методи та форми освітньої діяльності. Підставами для соціального партнерства в освіті є спільні інтереси регіональної спільноти щодо покращення якості освіти, розширення навичок ефективної співпраці, а також бажання колективів та груп займатися волонтерською роботою та благодійністю. Актуальним завданням сьогодення для системи професійної освіти є найповніше задоволення запитів роботодавців. Оперативно відповідати змінам на ринку праці може лише ефективна система соціального партнерства, яка здатна об'єднати всі зацікавлені сторони, враховуючи інтерес до взаємодії між роботодавцями та закладами професійної освіти.

Підвищення конкурентоспроможності професійно-педагогічних кадрів є одним із концептуальних завдань системи професійної освіти та економіки країни. Досягнення успіху при його вирішенні вимагає орієнтування на впровадження основних освітніх програм та технологій згідно потребам сучасної професійної школи. Ця обставина визначає необхідність перегляду колишньої думки та підходів до організації навчання майбутніх педагогів професійного навчання, орієнтуючи його на посилення їхньої практичної підготовки шляхом розширення зони відповідальності роботодавців. У цьому контексті проблема здійснення соціального партнерства при навчанні професійно-педагогічних кадрів для системи освіти стає релевантною.

Виходячи з існуючих визначень, партнерство є процесом пошуку розумного компромісу на основі розуміння основних інтересів його учасників. При цьому досягається згода, формується загальноприйнята позиція та план дій, а також здійснюється взаємодопомога у вирішенні спільних нагальних проблем. Партнерство завжди орієнтується на створення спільного простору, в якому співіснують різні суб'єкти. Незалежно від

відмінностей у статусі, початкових інтересах, можливостях, досвіді та компетентності, вони готові дотримуватися спільних правил партнерства, взаємних угод та діяти спільно на кожній стадії співпраці.

З юридичної точки зору соціальне партнерство – це координація дій сторін у рамках певної законодавчої бази, яка відображає зміст та механізми для регулювання їхньої взаємодії. Угоди, договори та контракти на рівні взаємодії є правовими формами партнерства. Правила для такої взаємодії щодо проблем трудових відносин досить чітко визначені законом і стосуються відносин типу «працівник – роботодавець» при збереженні можливості брати участь в них різних державних структур. Соціальне партнерство в освітній сфері також ґрунтується на тій самій ідеї – взаємовигідна добровільна співпраця, щоб вирішити спільні проблеми. Однак у такої співпраці, як правило, відсутні чіткі законодавчі рамки. Вона ґрунтується на тотожних принципах взаємодії між сторонами, але використовує лише ті, які достатні для досягнення спільно визначених цілей. До таких принципів здебільшого належать: рівність учасників, взаємоповага, зацікавленість у досягненні результатів, свобода обговорення питань, що виникають, добровільне прийняття зобов'язань та відповідальності.

Перелік партнерів у галузі освіти визначається залежно від рівня закладу освіти та завдань, які необхідно вирішувати, і тому не може бути однозначно заздалегідь заданим. Ними є, зокрема, і заклад професійної освіти, і самі здобувачі освіти, і батьки здобувачів освіти. У цій структурі чим вищим є рівень освітньої організації, тим вище і ширше коло людей, зацікавлених у соціальній співпраці з нею. З підвищенням рівня освітньої організації можуть змінюватися пріоритети в питанні визначення ініціатора партнерства. У професійній освіті ним, як правило, стає сам заклад професійної освіти. У партнерських відносинах із закладом вищої освіти зацікавлені і роботодавці, і державні органи, і служби зайнятості. Саме вони в цьому випадку і стають ініціаторами такого партнерства.

Основне завдання соціального партнерства полягає в тому, щоб

покращити якість професійної освіти на основі узгодження дій усіх партнерів, пов'язаних з реалізацією освітніх програм та державних стандартів. Його вирішення передбачає об'єднання ресурсів усіх партнерів та врахування їхніх інтересів з метою прийняття ефективних рішень у галузі освіти та розвитку кожної сторони партнерства. Соціальні партнери можуть бути потенційними та реальними. Реальні партнери – це суб'єкти господарювання або організації, з якими вже працює заклад освіти, а також з якими має програми взаємодії та постійні зв'язки. Потенційні партнери – це ті, з ким заклад освіти не має постійних зв'язків, але вважає, що співпраця з ними могла б бути плідною. Потенційні суб'єкти соціального партнерства у галузі професійно-педагогічної освіти включають заклади освіти, структури управління освітою, органи зайнятості, роботодавців усіх рівнів, громадські та комерційні організації тощо.

Для професійно-педагогічного ЗВО соціальне партнерство – це природна форма існування. Саме партнерство, а також відновлення та зміцнення зв'язків із соціальними партнерами, прямо чи опосередковано залученими до досягнення цілей вищої професійно-педагогічної освіти, відкривають додаткові можливості для ефективного розвитку ЗВО, оскільки вони:

- спрощують отримання інформації про ринок праці, що передбачає здобуття даних про те, які саме фахівці необхідні та в якій кількості їх потрібно готувати;

- гарантують, що вимоги роботодавців до змісту навчання фахівців будуть враховані;

- спрощують процедуру виправлення старих та розробки нових освітніх матеріалів і програм, які відповідають вимогам роботодавців;

- відкривають набагато ширші перспективи для організації практики здобувачів освіти;

- розширюють можливості для працевлаштування випускників закладів професійної освіти.

У наш час неможливо уявити заклад освіти, що працює в ізоляції, поза взаємодією з різними суспільними інститутами, установами та органами управління освітою, а також закладами

культури, науки, бізнесу та батьківською спільнотою. Допомогу в такій взаємодії надає соціальне партнерство, яке враховує інтереси всіх залучених сторін. Воно допускає впровадження мережевих освітніх програм, спільне використання інтелектуальних та інформаційних ресурсів, а також інші можливості соціально-професійного середовища. Все це забезпечує підвищення якості функціонування закладу освіти, задоволення потреб здобувачів освіти та роботодавців, а також найповніше вирішення завдань професійної освіти, включаючи досягнення інтересів сторін та взаємний розвиток. Наприклад, соціальне партнерство сприяє професійному розвитку педагогів у закладі професійної освіти, а також розвитку його матеріально-технічної бази навчання. А зростання компетентності педагогів закладів професійної освіти змінює процес і стан соціального партнерства на краще. Такі взаємні зв'язки та взаємозалежність безумовно сприяють покращенню якості процесу професійної освіти.

Основними *цілями* соціального партнерства при підготовці фахівців у системі професійної освіти є:

- спільна розробка соціально-економічної та трудової політики закладу професійної освіти, заснованої на інтересах суспільства, випускників та роботодавців;

- перспективне планування розвитку трудових ресурсів шляхом створення освітньо-виробничих центрів, які дозволяють точніше враховувати потреби конкретних галузей у регіонах та готувати фахівців, здатних оперативно приступити до роботи одразу після випуску із закладу професійної освіти;

- оцінювання результатів професійної підготовки, що передбачає участь роботодавців у проміжній та підсумковій атестації випускників, присутність представників підприємств у складі державних атестаційних комісій, проведення відкритих іспитів;

- організація спільних заходів, до яких можна віднести проведення конкурсів професійної майстерності, олімпіад та майстер-класів, організацію екскурсій на підприємства, дні «відкритих дверей» тощо.

Соціальне партнерство при підготовці професійно-педагогічних кадрів, як і будь-

яке партнерство, має базуватися на основі таких базових принципів: добровільності, довгострокових зобов'язань, обізнаності та відповідальності, відкритості, рівності, поваги. Партнерство характеризується певним набором ознак, які детерміновані вищезазначеними принципами.

Серед загального переліку таких ознак необхідно відзначити: рівність усіх учасників у взаєминах; зацікавленість у підтримці існуючих відносин сторін; шанобливе ставлення до учасників та врахування їхніх інтересів; наділення низкою повноважень представників сторін. Крім цього, не менш значущими ознаками соціального партнерства є:

- добровільність, усвідомленість та реальність зобов'язань, що приймаються учасниками соціального партнерства;
- довіра та свобода вибору, що існують при обговоренні питань;
- неухильне дотримання та контроль виконання умов угод, договорів;
- взаємна відповідальність, пов'язана з невиконанням досягнутих сторонами угод;
- орієнтація на тривалий характер взаємодії;
- гарантія участі сторін у здійсненні управління процесом соціального партнерства.

Соціальне партнерство немислиме також без таких ознак, як ініціатива та енергійність учасників, а також встановлення діалогу при взаємодії суб'єктів соціального партнерства.

Будь-який активний процес завжди характеризується наявністю певних *етапів*. У цьому зв'язку соціальне партнерство не є винятком.

Перший етап соціального партнерства полягає у знайомстві майбутніх партнерів, під час якого, як правило, реалізуються 4 стадії взаємодії: 1) визначення потреб та, на їх основі, цілей спільної діяльності; 2) обговорення та знаходження спільних цінностей, що відповідають спільним інтересам сторін; 3) вивчення ресурсів та потенціалу один одного; 4) підписання договорів або угод про соціальне партнерство. На останній стадії соціальне партнерство реалізується у формі переговорів, пов'язаних з підготовкою проєктів, програм та

різноманітних заходів. Також на ній здійснюється безпосереднє укладання договорів, угод, взаємних обговорень та консультацій, що стосуються питань регулювання відносин та перспектив розвитку партнерства.

Другий етап включає спільні дії майбутніх учасників партнерства щодо його проєктування, визначення сфери взаємодії та розробки спільних робочих програм. На цьому етапі важливо, щоб принципи та ознаки соціального партнерства були реалізовані повною мірою. Реалізація принципу рівності, що розуміється як наявність рівних прав, передбачає можливість пропонувати рішення, оскаржувати його, а також повноцінну участь у прийнятті рішень. Принцип відкритості передбачає розкриття всіх аспектів діяльності закладу професійної освіти, виявлення та аналіз неупорядкованих зон взаємодії, спільне обговорення цільових виховних орієнтирів, що реалізуються в процесі соціального партнерства, участь у роботі спільних структур соціального партнерства. Реалізація принципу поваги здійснюється шляхом врахування потенціалу та можливостей сторін, особистісних освітніх інтересів здобувачів освіти. Принцип добровільності партнерських відносин розуміється як наявність свободи та вибору різних форм спільної діяльності. Реальність оцінки своїх можливостей та зобов'язань сторонами-партнерами забезпечує виконання принципу усвідомленості. Ключем до успіху партнерських відносин є така їх характеристика як довготривалість, що передбачає орієнтацію на тривалий характер взаємодії, взаємну відповідальність, основа якої закладається саме на другому етапі.

Третій етап передбачає саму діяльність з реалізації партнерських відносин: виконання плану спільної діяльності, оцінювання повноцінності спільних зусиль (процесу та досягнутого результату), прогнозування та планування нового циклу взаємодії. Цей етап також включає аналіз продуктивності, яка є передумовою для повторення або ініціювання нової фази відносин партнерства. Слід визнати, що якщо соціальні партнери не бачать результатів спільних зусиль, то інтерес до співпраці

значно падає або зникає зовсім.

Соціальне партнерство між закладами професійної освіти (ЗПО) та професійно-педагогічним ЗВО може бути реалізоване за такими *напрямами*: 1) освітня та методична робота; 2) наукова та методична підтримка освітніх програм; 3) допомога професорсько-викладацького складу; 4) професійна орієнтація.

Перший напрям такого соціального партнерства реалізується шляхом:

- підвищення кваліфікації педагогів закладів професійної освіти на базі професійно-педагогічного ЗВО;

- спільної розробки педагогами закладів професійної освіти та ЗВО навчальних і методичних посібників для інженерно-педагогічних працівників та здобувачів освіти ЗПО;

- експертної оцінки викладачами ЗВО навчально-методичних робіт, підготовлених педагогами закладів профосвіти;

- читання спецкурсів для здобувачів освіти з підготовки до Національного мультипредметного тестування, олімпіад та конкурсів, розробка індивідуальних програм навчання;

- розробка та апробація елективних курсів для профільних спеціальностей закладів профосвіти;

- участь викладачів ЗВО у проведенні контрольних заходів під час поточного, проміжного та підсумкового контролю.

Другий напрям – наукова та методична підтримка освітніх програм – включає: надання методичної допомоги педагогам профнавчання при розробці навчальних планів та програм для спеціальних дисциплін; проведення на базі ЗВО олімпіад з різних предметів та організація наукових конференцій для здобувачів освіти ЗПО; розробку тематики проектних робіт, які відповідають потребам та напрямам освітніх програм ЗВО; рецензування науково-дослідницьких робіт здобувачів освіти ЗПО професорсько-викладацьким складом ЗВО; публікацію ЗВО збірників наукових статей спільно з педагогами ЗПО та їхніми здобувачами освіти; організацію та керівництво науковими дослідженнями учнів закладів профосвіти; організацію науково-

практичних семінарів, обговорень, конференцій для педагогів закладів профосвіти.

Третій напрям партнерства – допомога професорсько-викладацького складу – передбачає надання організаційної допомоги викладачами ЗВО під час підготовки учнів закладів профосвіти за програмами, адаптованими до вимог ЗВО, а також участь професорів, доцентів та аспірантів ЗВО у процесі навчання учнів закладів профосвіти (робота за сумісництвом, керівництво виробничою практикою, запрошення для проведення окремих занять тощо). У рамках цього спрямування можуть реалізовуватися й такі види робіт, як проведення силами професорсько-викладацького складу для педагогів закладів профосвіти майстер-класів з проблем викладання профільних дисциплін, організація дослідницької, діагностичної та проектної діяльності.

Четвертий напрям – професійна орієнтація. Це – досить суттєва галузь соціального партнерства, яка включає: консультації для батьків учнів закладів профосвіти з питань довузівської підготовки та профорієнтаційної роботи; презентацію кафедр, факультетів та інститутів ЗВО на батьківських зборах та класних годинах з демонстрацією відеороликів та буклетів про напрями роботи ЗВО; проведення днів відкритих дверей, науково-ознайомчих практикумів для учнів, запрошення їх для участі у заходах ЗВО тощо.

Традиційна взаємодія ЗВО та закладу професійної освіти, як правило, зводиться до надання абітурієнтам інформації про ЗВО, спеціальності, освітні програми, підготовчі курси, проведення днів відкритих дверей. Важливо також використовувати найрізноманітніші форми взаємодії, такі, наприклад, як: «Ігровий день «Примірочна професій»», «Презентаційні ролики (stream)», «Виставка «Освіта та кар'єра»», «Регіональні методичні семінари», «Мережевий психолого-педагогічний клас» й інші.

Однією з сучасних ефективних технологій для соціального партнерства може бути форсайт-сесія. Форсайт-сесія (від англ. foresight – погляд у майбутнє) – це соціально-комунікативна технологія, або формат комунікації, який дає можливість

учасникам соціального партнерства сконцентруватися на пріоритетах сторін, визначити образ майбутнього, домовитися про спільні дії для його досягнення. Це цікава технологія моделювання соціального партнерства, що передбачає роботу з образами, метафорами та схемами. Учасники форсайт-сесій можуть обговорити та вирішити найрізноманітніші аспекти, пов'язані з розвитком соціального партнерства. Як правило, такими аспектами є:

- прогностичний, який передбачає розгляд поточної та перспективної ситуації з метою формування образу майбутнього як основи для програми, проєкту, плану спільної діяльності;

- освітній, що сприймається як формування єдиного уявлення щодо соціального партнерства у сфері професійної освіти та всіх його складових (зміст, методики навчання, виробничі, технологічні та педагогічні практики тощо);

- комунікативний, що передбачає необхідність і можливість врахування інтересів та позицій сторін-учасників соціального партнерства, а також умов, що впливають на формування ефективних партнерських відносин;

- діагностичний, що дає можливість оцінювати в кількісних показниках підготовленість випускників закладів профосвіти, іншими словами – оцінювати результати партнерства, що передбачається третім напрямом.

У рамках соціального партнерства можуть використовуватися різноманітні методи, форми та засоби взаємодії: педагогічні клуби та вітальні; тематичні дебати, майстерні та майстер-класи, круглі столи, розбір кейсів, що містять випадки з практики; читання та обговорення класичних і нових книг, публікацій про навчання та виховання; перегляд та обговорення документальних і художніх фільмів або їхніх фрагментів; вебінари, моніторинг інтернет-ресурсів, обговорення матеріалів мережевих журналів тощо.

Найпоширенішими *формами* партнерської взаємодії в рамках соціального партнерства є:

- організація різного виду практик та стажувань для здобувачів освіти на підприємствах. Під час практик майбутні випускники ЗПО знайомляться з новими

промисловими та інформаційними технологіями, набувають необхідних навичок роботи та досвіду соціальної взаємодії в реальних виробничих умовах;

- залучення роботодавців до розробки освітніх програм, окремих модулів, програм різноманітних практик, узгодження контрольно-оцінювального інструментарію;

- організація екскурсій здобувачів освіти на підприємства та фірми;

- участь роботодавців у незалежній оцінці якості підготовки випускників закладів профосвіти як експертів під час проміжної та державної підсумкової атестації;

- взаємодія зі службою зайнятості, що допомагає враховувати запити та вимоги роботодавців, фіксувати зміну попиту на випускників закладів професійної освіти.

Добре зарекомендованими *методами* здійснення соціального партнерства професійно-педагогічного ЗВО та закладу професійної освіти є:

- укладання договорів про співпрацю із соціальними партнерами у здійсненні теоретичного, виробничого навчання та практик;

- спільні робочі групи з коригування навчальних планів для закладу професійної освіти;

- планові регулярні зустрічі всіх зацікавлених сторін з метою вдосконалення навчального процесу;

- розвиток системи наставництва для молодих фахівців;

- моніторинг якості підготовки випускників, що розуміється як оцінювання сформованості у працівника ключових, професійних та спеціальних компетентностей.

Головним критерієм зовнішньої ефективності соціального партнерства є затребуваність випускників закладу професійної освіти на ринку праці. Як правило, це фіксується такими показниками як: відсоток працевлаштування випускників ЗПО, якість пропонованої роботи та рівень зарплати на ній, тривалість закріплення на робочому місці тощо. Внутрішня ефективність соціального партнерства оцінюється за тим, наскільки враховуються в процесі взаємодії ті чи інші особливості

соціальних партнерів, їхнє ставлення до змісту, процесу та умов підготовки фахівців.

Таким чином, соціальне партнерство в освіті – це тип спільно організованої діяльності самостійних і незалежних суб'єктів освітнього процесу, який характеризується їхніми спільними цілями та цінностями, добровільністю відносин, а

також визнанням відповідальності сторін за результат їхньої взаємної співпраці. Соціальне партнерство у вищій професійно-педагогічній освіті орієнтоване на узгодження позицій та дій сторін-учасників в інтересах як освіти та розвитку майбутніх педагогів професійного навчання, так і вдосконалення функціонування партнерських організацій.

Висновки

1. Соціальне партнерство в освіті – це тип спільно організованої діяльності самостійних і незалежних суб'єктів освітнього процесу, який характеризується їхніми спільними цілями та цінностями, добровільністю відносин, а також визнанням відповідальності сторін за результат їхньої взаємної співпраці. Соціальне партнерство у вищій професійно-педагогічній освіті орієнтоване на узгодження позицій та дій сторін-учасників в інтересах як освіти та розвитку майбутніх педагогів професійного навчання, так і вдосконалення функціонування партнерських організацій.

2. Основними цілями соціального партнерства при підготовці фахівців у системі професійної освіти є: спільна розробка соціально-економічної та трудової політики закладу професійної освіти, заснованої на інтересах суспільства, випускників та роботодавців; перспективне планування розвитку трудових ресурсів; оцінювання результатів професійної підготовки, що передбачає участь роботодавців у проміжній та підсумковій атестації випускників; організація професійних та освітніх спільних заходів.

3. Соціальне партнерство між закладами професійної освіти та професійно-педагогічним ЗВО може бути реалізоване за такими напрямками: 1) освітня та методична робота; 2) наукова та методична підтримка освітніх програм; 3) допомога професорсько-викладацького складу; 4) професійна орієнтація.

4. Найпоширенішими формами партнерської взаємодії в рамках

соціального партнерства є: організація різного виду практик та стажувань для здобувачів освіти на підприємствах; залучення роботодавців до розробки освітніх програм, окремих модулів, програм різноманітних практик, узгодження контрольно-оцінювального інструментарію; організація екскурсій здобувачів освіти на підприємства та фірми; участь роботодавців у незалежній оцінці якості підготовки випускників закладів профосвіти; взаємодія зі службою зайнятості, що допомагає враховувати запити та вимоги роботодавців, фіксувати зміну попиту на випускників закладів професійної освіти.

5. Добре зарекомендованими методами здійснення соціального партнерства професійно-педагогічного ЗВО та закладу професійної освіти є: укладання договорів про співпрацю із соціальними партнерами у здійсненні теоретичного, виробничого навчання та практик; спільні робочі групи з коригування навчальних планів для закладу професійної освіти; планові регулярні зустрічі всіх зацікавлених сторін з метою вдосконалення навчального процесу; розвиток системи наставництва для молодих фахівців; моніторинг якості підготовки випускників.

Перспективами подальших досліджень проблематики соціального партнерства між професійно-педагогічним ЗВО та закладом професійної освіти вбачається виявлення організаційно-педагогічних умов такого партнерства та розробка комплексу критеріїв його ефективності.

Конфлікт інтересів

Автори заявляють, що конфлікту інтересів щодо публікації цього рукопису немає. Крім того, автори повністю дотримувались етичних норм, включаючи плагіат, фальсифікацію даних та подвійну публікацію.

Внесок авторів: усі автори зробили рівний внесок у цю роботу.

У роботі не використано ресурс штучного інтелекту.

Список використаної літератури

1. Апрелева, І. В. Соціально-педагогічне партнерство в освіті – сутність, основні ідеї. *Теорія та методика навчання та виховання*. 2021. № 51. С. 7-17. <https://doi.org/10.34142/23128046.2021.51.01>
2. Ігнатенко, П. М., Гресь, Л. О. Соціальне партнерство як чинник підвищення якості підготовки педагогів професійного навчання. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. 2025. Вип. 84. С. 61-71. <https://doi.org/10.26565/2074-8922-2025-84-05>
3. Капустін, В. В. Зарубіжний досвід механізмів реалізації соціального партнерства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 16. С. 118-123. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2021.16.118>
4. Келембет, Л., Фляк, О. Теоретико-методичні засади реалізації соціального партнерства в закладах освіти. *Педагогічні науки та освіта*. 2023. Вип. XLII-XLIII. С. 33-40. URL: https://znayshov.com/FR/23680/Ped_nauk_osvit_XLII-34-41.pdf
5. Лаухіна, Л., Кобзар, Н., Рабіч, О. Скачедуб, С. Соціальне партнерство в Україні та його правове забезпечення. *Економічний простір*. 2020. № 162. С. 7-12. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/162-1>
6. Огієнко, О. Соціальне партнерство як основа державно-громадського управління освітою: досвід зарубіжних країн. *Стратегія післядипломної освіти сталого розвитку*. К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2020. С. 404-414.
7. Оніщенко С. Соціальне партнерство закладу освіти в контексті модернізації національної освіти. *Директор школи*. 2018. № 17-18. С. 100-103.
8. Семенов, О. М., Вовк, М. П. Педагогічне партнерство як пріоритет сучасної педагогічної освіти. *Вісник НАПН України*. 2021. № 3(2). С. 1-7. <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-2-11-1>
9. Сидорук, І. Соціальне партнерство у формуванні компетентності майбутніх соціальних працівників. *Нова педагогічна думка*. 2020. Том 102, № 2. С. 80-83. <https://doi.org/10.37026/2520-6427-2020-102-2-80-83>
10. Стойчик, Т. Умови формування соціального партнерства у закладах професійної (професійно-технічної) освіти в Україні. *Освітні обрії*. 2019. № 48(1). С. 38-42. <https://doi.org/10.15330/obrii.48.1.38-42>
11. Тадеуш, О. М. Освітнє партнерство у просторі вищої школи: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Педагогіка. Психологія*. 2020. № 33. С. 57-69. <https://doi.org/10.28925/2311-2409.2020.33.7>
12. Харченко, Н. Соціальне партнерство в освіті: переваги і можливості. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей і учнівської молоді*. 2019. Вип. 23, Кн. 2. С. 179-194. <https://doi.org/10.32405/2308-3778-2019-23-2-179-194>
13. Царьова, Є. Стан розвитку соціального партнерства у закладах професійної (професійно-технічної) освіти. *Професійна педагогіка*. 2022. № 2(25). С. 129-137. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.25.129-137>
14. Ismailov, S. Legal aspects of social partnership in education. *European Scholar Journal (ESJ)*. 2021. Vol. 2, No. 11. Pp. 102-105. <https://media.neliti.com/media/publications/400931-none-b4a139a8.pdf>
15. Kulalaieva, N., Homeniuk, D. The technology for developing social partnership in professional education under the conditions of dual training. *Professional Pedagogics*. 2020. № 1 (20). Pp. 146-150. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2020.20.146-150>
16. Küsters, H. social partnership: basic aspects of labour relations in Germany. Köln: Printservice Produktion, 2007. 170 p. URL: <https://collections.fes.de/publikationen/ident/fes/06632>
17. Moulton, L., Anheier, H. K. Public-private partnerships in the United States: Historical patterns and current trends. Civil Society Working Paper 16, 2001. URL: https://researchonline.lse.ac.uk/id/eprint/29058/1/CSWP_16_web.pdf
18. Seddon, T., Billett, S. Social partnerships in vocational education: Building community capacity. Australia: NCVET, 2004. 51 p. URL: https://www.ncver.edu.au/_data/assets/file/0014/5180/nr2002.pdf
19. Tkachenko, S., Berezovska, L., Protas, O., Parashchenko, L., Durmanov, A. Social partnership of

services sector professionals in the entrepreneurship education. *Journal of Entrepreneurship Education*. 2019. Vol. 22, Iss. 4. URL: <https://www.abacademies.org/articles/social-partnership-of-services-sector-professionals-in-the-entrepreneurship-education-8503.html/>

Стаття надійшла до редакції 27.03.2026

Стаття рекомендована до друку 30.04.2026

Опубліковано 31.05.2026

N. V. KOROLOVA¹, PhD (Pedagogy), Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Pedagogy, Methods and Management of Education
e-mail: nataliakorolova@karazin.ua , ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1977-9002>

P. M. IGNATENKO¹,
PhD Student of the Department of Pedagogy, Methods and Management of Education
e-mail: oblsporkarate@gmail.com , ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-4380-8029>

¹*V. N. Karazin Kharkiv National University,*
4, Svobody Square Kharkiv, 61022, Ukraine

SOCIAL PARTNERSHIP BETWEEN A PROFESSIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY AND A VOCATIONAL EDUCATION INSTITUTION: GOALS, FOCUS AREAS, FORMS, AND METHODS

Purpose. To define the goals, directions, forms, and methods of social partnership between a professional pedagogical university and a vocational education institution.

Methods. Analysis of domestic and foreign publications on the research topic; study of existing social partnership experience; identification of goals, directions, forms, and methods of social partnership between a professional pedagogical university and a vocational education institution; generalization and synthesis of the obtained analytical data.

Results. The main goals of social partnership in specialist training within the vocational education system were identified as: joint development of socio-economic and labor policy; long-term planning of human resource development; evaluation of professional training outcomes; organization of joint events. Partnership between vocational education institutions and a professional pedagogical university can be implemented in the following areas: 1) educational and methodological work; 2) scientific and methodological support of educational programs; 3) assistance to faculty; 4) career guidance. Forms of partnership interaction can include: organizing various types of internships and traineeships at enterprises; involving employers in the development of educational programs, individual modules, and programs for various internships, and agreeing on assessment tools; organizing excursions to enterprises and firms; employers' participation in evaluating the quality of graduates' training from vocational education institutions, etc.

The methods of implementing social partnership between a professional pedagogical university and a vocational education institution include: concluding cooperation agreements; joint working groups for curriculum adjustment; planned regular meetings aimed at improving the educational process; and monitoring the quality of graduate training.

Conclusions. Social partnership in education is a type of jointly organized activity of independent and autonomous subjects of the educational process, characterized by their common goals and values, voluntary relationships, and recognition of the parties' responsibility for the outcomes of their mutual cooperation. In professional pedagogical education, it is focused on coordinating the actions of participating parties in the interest of educating and developing future vocational training teachers.

The prospect for further research on social partnership between a professional pedagogical university and a vocational education institution lies in identifying the organizational and pedagogical conditions for such partnership and developing a set of criteria for its effectiveness.

KEY WORDS: *social partnership, professional pedagogical university, vocational education institution, goals, focus areas, forms, and methods of social partnership.*

Conflict of interest

The authors declare that there is no conflict of interest regarding the publication of this manuscript. Furthermore, the authors has fully adhered to ethical standards, including those related to plagiarism, data falsification, and duplicate publication.

Authors Contribution: all authors have contributed equally to this work.

The work does not use artificial intelligence resources.

References

1. Aprieliava, I. V. (2021). Socio-pedagogical partnership in education - essence, main ideas. *Theory and Methods of Teaching and Education*, 51, 7-17. <https://doi.org/10.34142/23128046.2021.51.01> (In Ukrainian).
2. Ignatenko, P. M., Gres, L. O. (2025). Social partnership as a factor in improving the quality of vocational teacher training. *Problems of Engineering Pedagogic Education*, 84, 61-71. <https://doi.org/10.26565/2074-8922-2025-84-05> (In Ukrainian).
3. Kapustin, V. V. (2021). Foreign experience of mechanisms of social partnership implementation. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, 16, 118-123. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2021.16.118> (In Ukrainian).
4. Kelembet, L., Fliak, O. (2023). Theoretical and methodological principles of implementation of social partnership in educational institutions. *Pedagogical Sciences and Education*, XLII-XLIII, 33-40. https://znayshov.com/FR/23680/Ped_nauk_osvit_XLII-34-41.pdf (In Ukrainian).
5. Laukhina, L., Kobzar, N., Rabich, O., Skachedub, S. (2020). Social partnership in Ukraine and its legal support. *Economic scope*, 162, 7-12. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/162-1> (In Ukrainian).
6. Ogiienko, O. (2020). Social partnership as the basis of state and public management in education: Foreign experience. In *Strategy of Postgraduate Education for Sustainable Development* (pp. 404-414). Kyiv: Publishing House of the National Pedagogical Dragomanov University. (In Ukrainian).
7. Onisienko, S. (2018). Social partnership of an educational institution in the context of modernization of national education. *School Director*, 17-18, 100-103. (In Ukrainian).
8. Semenoh, O. M., Vovk, M. P. (2021). Pedagogical partnership as a priority of modern pedagogical education. *Herald of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine*, 3(2), 1-7. <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-2-11-1> (In Ukrainian).
9. Sydoryk, I. (2020). Social partnership in the formation of competence of future social workers. *New Pedagogical Thought*, 102(2), 80-83. <https://doi.org/10.37026/2520-6427-2020-102-2-80-83> (In Ukrainian).
10. Stoychyk, T. (2019). Conditions for the formation of social partnership in the institutions of vocational education in Ukraine. *Educational Horizons*, 48(1), 38-42. <https://doi.org/10.15330/obrii.48.1.38-42> (In Ukrainian).
11. Tadeush, O. M. (2020). Educational partnership in higher school space: domestic and foreign experience. *Pedagogical Education: Theory and Practice. Psychology. Pedagogy*, (33), 57-69. <https://doi.org/10.28925/2311-2409.2020.33.7> (In Ukrainian).
12. Kharchenko, N. (2019). Social partnership in education: Benefits and opportunities. *Theoretical and Methodical Problems of Children and Youth Education*, 23(2), 179-194. <https://doi.org/10.32405/2308-3778-2019-23-2-179-194> (In Ukrainian).
13. Tsarova, E. (2022). State of development of social partnership in vocational (vocational-technical) education institutions. *Professional Pedagogics*, 25(2), 129-137. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.25.129-137> (In Ukrainian).
14. Ismailov, S. (2021). Legal aspects of social partnership in education. *European Scholar Journal*, 2(11), 102-105. <https://media.neliti.com/media/publications/400931-none-b4a139a8.pdf>
15. Kulalaieva, N., Homeniuk, D. (2020). The technology for developing social partnership in professional education under the conditions of dual training. *Professional Pedagogics*, 20(1), 146-150. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2020.20.146-150> (In Ukrainian).
16. Küsters, H. (2007). *Social partnership: Basic aspects of labour relations in Germany*. Köln: Printservice Production. <https://collections.fes.de/publikationen/ident/fes/06632>
17. Moulton, L., Anheier, H. K. (2001). Public-private partnerships in the United States: Historical patterns and current trends. Civil Society Working Paper 16. https://researchonline.lse.ac.uk/id/eprint/29058/1/CSWP_16_web.pdf
18. Seddon, T., Billett, S. (2004). Social partnerships in vocational education: Building community capacity. Adelaide: NCVER. <https://www.ncver.edu.au/data/assets/file/0014/5180/nr2002.pdf>
19. Tkachenko, S., Berezovska, L., Protas, O., Parashchenko, L., Durmanov, A. (2019). Social partnership of services sector professionals in the entrepreneurship education. *Journal of Entrepreneurship Education*, 22(4). <https://www.abacademies.org/articles/social-partnership-of-services-sector-professionals-in-the-entrepreneurship-education-8503.html> (In Ukrainian).

The article was received by the editors 27.03.2026

The article is recommended for printing 30.04.2026

Published 31.05.2026